

Sophia Loren, invitada d'honor de la secció "Cannes Classics" de la 67ena edició del Festival de Cannes.

La nostàlgia d'una estrella

El seu rostre és inconfusible. Els ulls color de mel amb la mirada lleugerament velada. La boca plena d'expressivitat. El nas dominant. La silueta esvelta, també a l'edat de vuitanta anys, un metre setanta-quatre, no gens encorbada. Fins i tot qui la

Sophia Loren ha escrit la història del cinema. Amb motiu del seu vuitantè aniversari publica la seva autobiografia i ens rep per a una entrevista. El conte d'una ventafocs indomable.

va veure al cinema per última vegada fa vint anys encara té la seva imatge al cap: una diva, ara vídua, àvia, una senyora que irradia dignitat i elegància concentrades. Qui s'hi acosta no pot sinó intentar dissimular un deix de timidesa.

Al visitant només se li imposa una correcció davant el deformat clixé masculí, gravat en les imatges cinematogràfiques: no sembla tan voluptuosa com hom se la imagina. És senzillament prima. I immediatament un s'avergonyeix d'aquesta imatge li-

mitada de *sex bomb* que representa en moltes produccions de Hollywood. Els clixés són produïts a consciència, no sorgeixen per casualitat. Al capdavant, Sophia Loren va aconseguir que el seu company actor Marcello Mastroianni en *Ahir; avui i demà*, del 1963, xisclés de plaer com un llop boig d'amor.

Aquesta senyora –ja gran i alhora intemporal–, que rep en audiència (així és com s'ha de dir) a Ginebra, on actualment passa la major part del temps, declara, sorprenentment, que en realitat és vergonyosa i continguda. La seva autobiografia *La meua vida*, que apareix la setmana que ve i que ha estat traduïda a deu idiomes, no revela cap aventura amorosa, no trenca cap compromís de fidelitat, no conté cap pensament de separació. És una narració que no tracta sobre frivolitat sinó sobre l'aspiració de normalitat, en què s'amagava des del començament el desig d'un bon comportament i de decència moral.

Signora, això és possible realment? El món sencer ha vist en vostè un *sex symbol*. Tothom pensava que tenia una aventura amorosa amb Mastroianni, amb qui va rodar dotze pel·lícules. O amb Cary Grant, que durant força temps li envià roses cada dia, després que el 1957 protagonitzés amb ell *Orgull i passió*.

“Creu que una estrella de cinema ha d'anar d'afer en afer, de matrimoni en matrimoni? Per a mi, això mai no va ser un model de vida. És veritat, Cary Grant em va fer una proposició de matrimoni, fet que em va causar molta vergonya, i fins i tot pànic. Realment, Cary em va atreure molt quan el vaig conèixer, era el meu primer contacte amb el cinema nord-americà. El seu afecte em va donar molt, en aquell temps. Però la màgia no va durar gaire. Jo ja havia pres una decisió i no em vaig equivocar. No me n'he penedit mai.”

La decisió de què Loren parla fa referència a l'amor per Carlo Ponti, el gran productor italià. Sophia Scicolone, així es deia realment la filla il·legítima de Riccardo Scicolone i Romilda Villani, de Pozzuoli, prop de Nàpols, nascuda el 20 de setembre de 1934, encara no tenia disset anys quan el 1951 va atreure la mirada de Ponti. La noia havia participat per enèsima vegada en un concurs de bellesa, en el

qual no havia guanyat, tot i quedar en un bon lloc. La seva mare –una dona ambiciosa, que la crià sola– la va empènyer per diners en aquesta mena de competicions; la primera vegada, amb quinze anys. Això seria la seva entrada a la fàbrica dels somnis, el cinema.

En aquell moment, Carlo Ponti tenia trenta-nou anys, era vint-i-dos anys més vell que Sophia, ja era casat i tenia dos fills. Va convidar la noia del rostre interessant a gravacions de prova al seu estudi. L'inici no va ser gaire prometedor. Ella s'havia de posar un banyador, havia de sostenir una cigarreta encesa, tot i que mai no havia fumada, i havia de passejar-se majestuosament amunt i avall per davant de la càmera. “Em vaig sentir absolutament fora de lloc”.

I va anar malament. El càmera rondinava: “És impossible filmar-la. Té la cara massa ampla, la boca massa grossa i el nas massa llarg”. Amb aquestes paraules es podia frustrar una noia que volia fer-se un lloc. “Jo ja sabia que no m'adequava a l'ideal de bellesa clàssic en tots els aspectes. Tenia massa de tot”.

Tanmateix, la desviació de la norma, el fet de ser diferent, també pot ser la base de l'èxit. Això Ponti ho devia reconèixer. A diferència de Cary Grant uns anys més tard, Ponti no se la va haver de guanyar. Ella s'hi va ajuntar perquè tot plegat no era cap joc per a ella, sinó l'oportunitat de deixar enrere les ferides d'un passat dur, farcit de pobresa, humiliació i penúries.

La noia s'avergonyia que les seves condicions de vida fossin tan diferents de les de les seves companyes de classe de l'escola de monges. “El meu pare no hi era”, escriu Loren, “i la meua mare era massa rossa, massa alta, massa animada i, per damunt de tot, no era casada. Jo volia tenir una mare normal, que em donés seguretat, amb els cabells negres i un davantal arrugat, amb les mans clivellades i la mirada cansada”. Aquestes mares són les que ella va representar més endavant, per exemple en el drama *Una jornada particular*, de 1977; segons ella, la seva millor pel·lícula.

No cal gaire psicologia per interpretar la nostàlgia, la seriositat i la passió decidida d'aquella jove. La mare, que no podia deixar definitivament Riccardo, malgrat que ell sempre la deixés

Potser, en la figura de Carlo Ponti, no hi va veure només un marit, sinó també la figura paterna que tant havia trobat a faltar.

plantada, que fins i tot va tenir una segona filla il·legítima d'ell, vergonya màxima de la Itàlia meridional de l'època, va fer tot el que va poder perquè els seus fills no patissin el mateix destí que ella.

La seva lliçó del “mai més” va desenvolupar en Sophia una voluntat incontenible de compensar allò amb què el pare, llunyà, havia estafat la destrossada família. Quan ell va morir, la filla, ja convertida en una estrella, va intentar plorar. “No podia. Era al costat de la finestra de l'habitació on havia mort, a l'hospital, i provava de deixar caure algunes llàgrimes”. Això, de fet, hauria d'haver estat fàcil per a una actriu amb experiència, però Sophia Loren ha establert una clara diferenciació entre la vida com a actriu, la “feina”, tal com ella ho anomena, i la seva vida íntima i veritable.

Pot ser que en la figura de Carlo Ponti trobés no tan sols un marit, sinó també la figura paterna que havia trobat a faltar?

“Era una home increïblement abnegat i bondadós, en qui sempre podia confiar. Des del principi em va transmetre un sentiment de seguretat i proximitat, com si ens haguéssim conegut de sempre. Em feia l'estranya sensació que m'entenia. Havia trobat l'home ideal; ho notava, encara que potser no n'entengués del tot els motius.”

A partir d'aleshores, la història de Sophia Loren –en la vida professional, familiar i privada– gira entorn de Carlo Ponti: “Des d'aquell moment tot va ser un començament molt i molt llarg, i nosaltres el vam viure conjuntament, sense abandonar-nos mai”. La unió va durar més de cinquanta anys, fins que ell va morir el 10 de gener de 2007 a Ginebra. Només una vegada ell li va donar una plantofada en públic per gelosia. Cary Grant li havia tornat a regalar un ram de roses i ella estava entusiasmada: “És tan simpàtic!”. L'assumpte, doncs, no era gaire transcendent... “Mai més no em va picar”, afirma avui en l'entrevista. “Va ser el comportament afectuós d'un home enamorat, que va perdre els nervis un segon”.

Carlo Ponti, productor amb bones relacions a Hollywood, es va preocupar que ella aprengué anglès; i va aconseguir-li els primers contractes per a grans papers. Únicament el nom amb què es va fer famosa arreu del

L'extraordinària història d'èxit de Sophia Loren és la història de ferides superades

món curiosament no procedeix d'ell: el productor napolità Goffredo Lombardo, que el 1952 li havia donat el paper principal en *Sota els mars d'Àfrica*, inventà el pseudònim Loren, perquè no li agradava Scicolone. El va inspirar un cartell amb l'actriu sueca Märta Torén. La efa de Sophia la va convertir en ph, que sona igual, però té més classe.

L'extraordinària història d'èxit de Sophia Loren és la història de ferides superades. El record de les seves “arrels amargues” és present en tota la seva biografia. L'autoimposada disciplina i la disponibilitat inesgotable per la feina en són els mitjans. En l'èxit i el reconeixement hi va buscar el substitut de la normalitat que li mancava. Per entendre-ho, no necessitava cap psicoanalista, cap *shrink*, com altres estrelles de Hollywood. La seva carrera, tal com ella la veu en retrospectiva, ha estat un acte de resistència, un intent d'afirmar-se a través de l'art.

“Aquest és el meu destí. Si bé com a actriu m'encanten els papers tràgics i passionals, els personatges forts i sentimentals, a la vida real intento ser freda, continguda i reservada. En una paraula, normal. Però la normalitat no és fàcil d'aconseguir”. Va passar força temps i van caldre molts esforços fins que Loren finalment va assolir la normalitat ja amb una certa edat. Cita el gran escriptor i guionista Alberto Moravia: “No es pateix en va, si més no quan es vol saber per què es pateix”.

En l'entrevista, Loren, a punt de fer vuitanta anys, es mostra tal com es descriu: de cap manera inaccessible, però sí freda, continguda i reservada. Lliure de passió, de sentimentalisme i de melodrama. Un dona que s'observa a si mateixa com una entomòloga aliena sota la lupa i que, aparentment, es descriu sense un accés d'emotivitat. Alcohol, drogues, atacs de nervis, excessos, característiques típiques de les grans estrelles: en el seu cas, res de res. En lloc de sortir de la norma, ella volia la normalitat. Ara sembla finalment que ha arribat a una edat en què el temps transcorregut amb parsimònia ja no li té preparat cap nou perill.

Mentre que com a actriu va recollir un èxit rere l'altre, va actuar en pel·lícules bones, excel·lents i mediocres (en total, més de cent), va rebre homenajes i dos Oscars, en la vida privada

contínuament va tenir obstacles en allò que li importava. Ser la *signora* i la *mamma*: el desig d'honradesa en el marc d'una família normal, aquest ideal petitburgès tan humà, sempre amenaçava d'escapar-se-li. Perquè Carlo encara era casat amb l'advocada Giuliana Fiastrì, que estava d'acord en el divorci, però els divorcis encara no eren permesos a la catòlica Itàlia. I no tan sols la bigàmia sinó també el concubinat eren delictes.

Ponti va encarregar a advocats nord-americans que hi trobessin una solució. Els advocats els van casar en absència el setembre del 1957 a Mèxic, a Ciudad Juárez, i van intercanviar-se els anells en lloc dels nuvis. A Itàlia aquell matrimoni no era vàlid, però tot i així, la justícia els podia perseguir. Durant anys la parella va romandre a l'estranger, per por que al seu país els detinguessin. Sophia era titllada de pecadora a Itàlia; les seves pel·lícules van ser incloses en l'índex de l'Església.

Fins a l'any 1966 Sophia i Carlo no es van poder casar reglamentàriament: fou a l'ajuntament de Sèvres, prop de París, després que ella i Giuliana van haver acceptat la nacionalitat francesa. Des d'aleshores, Sophia Loren és francesa, però interiorment continua sent italiana, tal com s'afanya a assegurar. Com si n'hi pogués haver el més petit dubte.

Per a la normalitat encara faltava una cosa decisiva: fills. En dues ocasions va patir avortaments. Ja es pensava que s'hauria de conformar sense ser mare quan a Ginebra va trobar el ginecòleg adient, que va administrar-li estrògens. El desembre de 1968 va arribar al món

El productor napolità Goffredo Lombardo li inventà el pseudònim "Loren"

Sophia Loren en leri, oggi, domani, dirigida per Vittorio De Sica el 1963.

el seu primer fill, Carlo Ponti júnior; quatre anys més tard va seguir el segon, Edoardo. "Finalment, el meu somni, el meu somni veritable, es feia realitat".

Ben bé cinquanta dies va estar-se a la closca protectora de la clínica després del naixement del seu primer fill, per por de tornar a la nova vida de fora, "la vida real". "Una vida que a diferència de les pel·lícules no tenia un guió segons el qual es pogués dirigir". Quan Loren parla de maternitat i sentiments de mare, perd la distància mantinguda amb cautela i retorna als temps difícils de la seva infantesa. Per

a ella les mares són heroïnes que lluiten i que se sacrifiquen, "per això per a tota artista el paper de mare és el repte més exigent".

Encara va haver de superar una tercera prova en el seu esforç cap a la normalitat: el 1982 va complir condemna per un procés fiscal. "Sempre més", assegura Loren, "se'm va mostrar la meua vulnerabilitat, que es pot tornar a apagar senzillament en un no res". Per a una personalitat mundialment coneguda no hi ha res més humiliant que ser a la presó, invisible, encara que sigui només durant disset dies. No va ser fins al 2013 que es van aclarir definitivament totes les acusacions contra ella.

Signora Loren, vostè ha escrit la història del cinema. Pot ser que aquella nena pobra de Pozzuoli, buscant només una mica de felicitat, es trobés amb un gran èxit?

"Té raó, èxit i felicitat no són el mateix. La primera cosa la vaig assolir aviat i la segona sempre m'ha fet por. Quan penso en la meua vida, em sorpren que tot plegat sigui veritat. És com un conte: hi havia una vegada una nena pobra, hi havia una vegada una noia, hi havia una vegada una actriu..., i hi havia una vegada una vida amarga i alhora magnífica. Ha valgut la pena."

Romain Leick

© *Der Spiegel*

Traducció d'Arnau Figueras

Cines Babel

Vicente Sancho Tello, 10. · València

A most wanted man

d'Anton Corbijn

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.

(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous
excepte vespra de festiu i festius.

